

ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ ЋАКА ВОЈВОЂАНА 1909.

По дневнику Богдана Николића

У архиви породице Николић-Бараћ сачуван је рукопис бележака с путовања по Србији петорице ћака из Војводине од 7—12 јула (по староме календару) 1909. године. Белешке је писао Богдан Николић, ученик седмога разреда гимназије у Сремским Карловцима. Рукопис је вредан пажње како због свог садржаја, тако због раздобља у коме је пут предузет као и због саме личности писца.

Овај путни дневник уписиван је у малу књижицу формата 17 : 10 см, коју је пред полазак на пут младић сам припремио од пресавијених табака хартије и у средини саставио хефтмашином. Од шеснаест листа књижице исписани су првих седам и последња, корична страна.

На првој, насловној страни, у својству корица књижице, мастилом су назначени сврха дневника, циљ и време почетка пута. Она гласи:

МОЈЕ БЕЛЕШКЕ
ПРИЛИКОМ ПУТОВАЊА ПО
СРБИЈИ

Богдан Николић VII

Карловци 18 Јула 1909.
(О феријама)

* Росија је вероватно било представништво осигуравајућег друштва из Петрограда (Ленинград) „Росија Фонсијер“ које је заједно с архитектурама Србије изградило 1906. „Хотел Москву“, тадању архитектонску знаменитост Београда.

** Вуков музеј био је заправо Вукова соба у саставу Народног музеја.

После празне полеђине насловнога листа следи трећа, тинтаном оловком исписана страна, где је наведен списак знаменитости, које су ови омладинци намеравали да обиђу у Београду. Списак гласи:

Креће Београд
Калимегдан и споменици
Двор
Росија*
саборна црква
Универзитет
Позориште
Фондови
конзулати разни, министарства
етногр. музеј
Кара-бурма, вилина вода
старо гробље (Алекс. и Драга)
народни музеј
Вук Караџић музеј**
„град“ (бунар) Војни музеј
црква Ружица
Небојша кула
ново гробље

20 VII имао 62 кг

БН

Већ ова прва исписана страна путописа указује на његову документарну вредност. Из списка се виде, како читав културно-политички профил Београда на почетку века као престонице Краљевине Србије, тако знаменитости које су биле у средишту интереса војвођанских Срба омладинаца. Занимљив је антрополошки податак у дну стране о тежини седамнаестогодишњег дечака пред полазак на пут.

На петој страни, иза празне полеђине другог листа, мастилом су исписани тачан дан и време поласка и по старом јулијанском, и по новом, званичном аустријском — грегоријанском календару, имена сапутника групе од шесторице* ђака и врсте података који ће се уносити у дневник. Она гласи:

Крећемо се у уторак 7.20 Јула 1909. г. и то: Ја, Паја, Б. Павловић, Аца Поповић, Б. Поповић и Н. Гајић за Земун, односно. Београд полазимо у уторак у 1/2 5 с. ујутро и одатле даље.

Бележићу:

рI у које место идемо, за колико сати стигнемо, или колико килом, какав је предео и какво је место. —

БН
VII

Непосредне путне забелешке износе у свему осам страна, исписаних хронолошки по данима. Оне гласе у препису:

7. 20. Јула

Крећемо за Београд-у 10 с. стигосмо у Беогр. ту бесмо до 12 с. на Калимегд. и вој. муз, а затим кренусмо за ман. Раковицу (удаљену 2 с. од Б.) путем се одмарасмо (путем хтесмо за 5 п. леба но он нам поклони леб) и стигосмо око 5 с. ту нас фино дочекаше, разгледасмо цркву (осново краљ Милут), гробницу Обреновића и т.д., затим монашку школу и салу, ту су фотеље кр. Алекс, и кн. Михаила, затим мајдан и прошетасмо се затим вечерасмо са ђацима сира и сл. купуса, који нам се после представеше. Ту нас тачно упутише о путовању, где да путујемо и да тражимо фрајлађу до Ристовца и од Ниша жељезницом натраг од мин. пољопривреде и Бродарског друштва (нечитка реч) Изглед ман. црква без звонаре само на крову мале куле срп. стил

и одлучисмо сутра дан да идемо у Кијеви и затим прависмо молбу па даље ноћисмо у ђачким собама

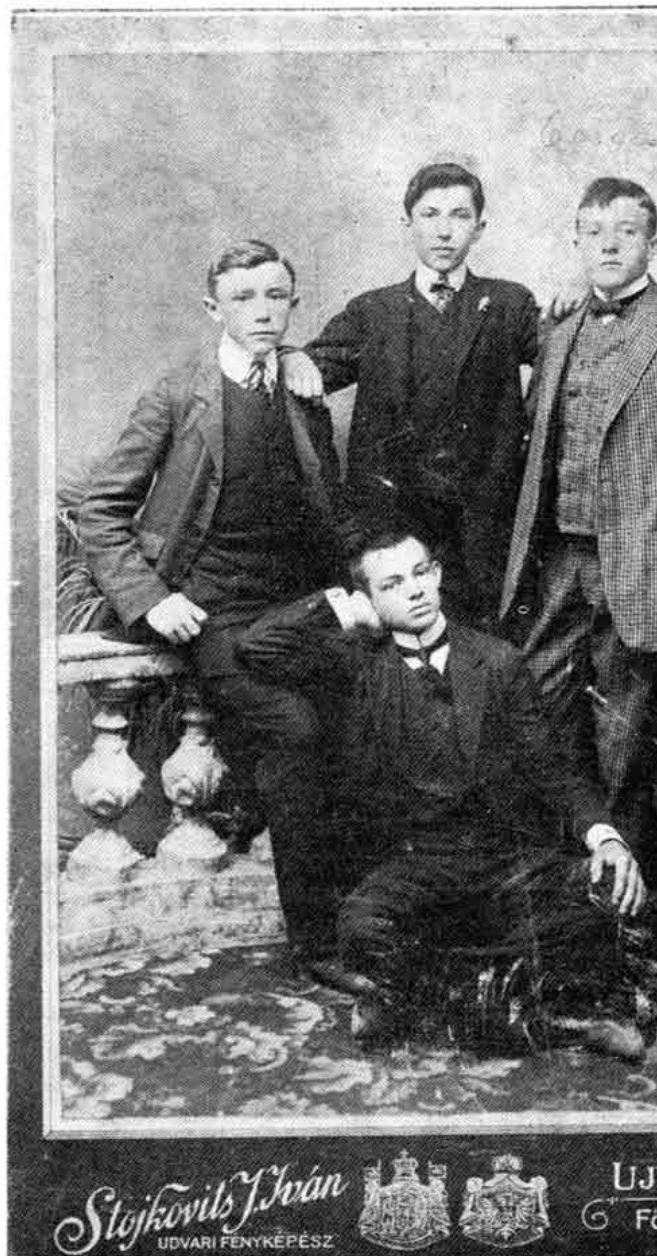
сутра 8. VII. једосмо црну каву и добисмо сира, леба и сваки 1 д. на пут. Они нас одведоше до Кијева где се не задржавасмо, и одатле на цугу** дођосмо 8. VII опет у Београд да предамо молбу за беспл. возњу,

* Из каснијих бележака види се да је на пут кренуло само пет ђака.

** Цуг значи воз, железница.

коју нам они направише.. Карте су К и натраг 1/2 динара.

Живојин Драгичевић, земљоделац Међулужје, п.п. Младеновац Милан Максимовић, уч. Међулужје

Богдан Николић са друговима 1908. године

Bogdan Nikolić avec ses camarades en 1908

Из Кијева одемо Конзулу затим у Министар. грађевина, где добијемо изузетно 1/4 карте од Београд—Ниш са прекидом. Затим извадимо карту кошта 1/4 70 п.д. са прекидом за Младеновац (до Ниша цела 10 д)

пре Међулужја које је далеко 1/2 с. од Младеновца свратисмо у Селтерску Бању приватну својину и ту пописмо 3 чаше селтерске воде (џабе) и кренусмо . . . , и т.д. и одатле, (удаљив се од пруге) одемо учи у село Међулужје где нас сјајно дочека уча спреман човек бави се пчеларством које сам прави. ту седисмо са сељацима, са кметом Ђатом и т.д. (од Ђате добисмо 1 д.) вечерасмо сира, паприкаш и печени пилића са кромпиром, писмо вина и затим ноћисмо.

Ујутру 9. VII прво шећера и воде јесмо, а затим доручковасмо, опростисмо се и он нас испрати до Црквина

Ту видесмо цркву и споменик Високог Стевана (од уче добили смо спроводно писмо за попа и тако стигосмо из Међулужја 9. VII у 9 с. за 1/2 сата у село Црквину.

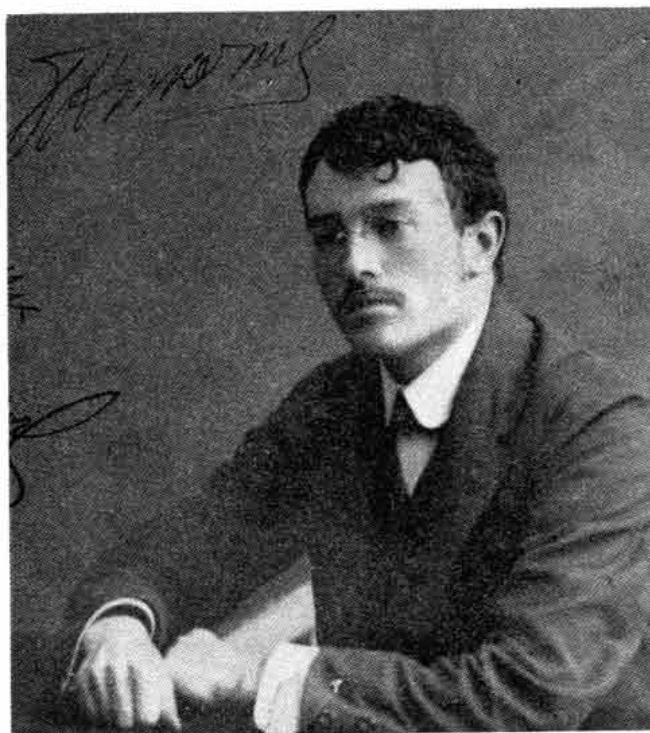
У Црквинама се не задржавасмо него одмах кренусмо за Орашац. Идосмо 3 и 1/2 сата друмом од 10—1 и стигосмо у Орашац код попа који не беше код куће него нас попадија дочека. Једосмо слатко, бураније, кајгане пуну чинију, салате од краставаца и патлицана и сира а затим легосмо у башту, једосмо јабука и лежасмо, док није дошао поп да нам покаже место где је Карађорђе дигао устанак. *Опис места.* Само место лежи под планином Космајем а истога дана 9. VII кренусмо за бању и село Аранђеловац.

Аранђеловац Урош Анић код престолонасл. 9. VII из Орашца кренусмо око 6 с. у Аранђеловац и стигосмо око 7 1/2 (са одмор) у Аранђеловац, ту дођосмо код попа но он нас пошље председнику. Овај, кад га нађосмо, фино нас дочека, одведе нас у гостиону и извињаваше се што нисмо раније дошли да нас дочекају. Ту вечерасмо сваки један паприкаш и ђувечета на опћ. трошак. Затим одведоше нас у школу и ту ноћисмо (на таблама) Сутра 10. VII устасмо и отидосмо у Буковичку бању. Бања је врло лепо уређена и велика. Ту видосмо извор, језеро и купатило, затим писмо воде (киселе) и пењасмо се на вис т.зв. Букуља 700 м. високо попесмо се за 1 сат горе отале сиђосмо и путем нас нађе изасланик председника који нас одведе на ручак код једног богатог гостионичара који нам хтеде и фруштук* дати али ми раније отидосмо у бању, ручасмо на газдин трошак супу, говедину, ђувече, и сваки чашу пива и 2 л вина. Одатле отидосмо у школу, ту се одморисмо и после малог неспоразума отидосмо на станицу за Младеновац. Платисмо цуг 7 гроша. У Млад. стигосмо отпр. у 7 с.

* Фруштук значи доручак.

ту одосмо код попе у њега добисмо нешто вечере 2 д. и зато куписмо 1 лебац, мало сланине и кобасице затим до 11 с. чекасмо затим седосмо на воз и сутра 11. VII стигосмо у Ниш. Ту прво отидосмо попи. И он и она нам рече да су они нови т.ј. одскора у том месту.

ту се пењасмо на вис звани Букуља ту је и планина Венчац. (ово је додатак ранијем тексту на дну стране) Затим отидосмо проти Проки и од њега добисмо црну кафу и 1 дин. Од њега отидосмо владици и он нам даде 10 д. од владике Конзулу и он нам даде после нашег уверавања да немамо ни паре 1 д и поподне још 14 д и 20 п д на пут кући. Од конзула отидосмо и једосмо мало

Аутор: „Путовање по Србији“ Богдан Николић

L'auteur de Voyage à travers la Serbie Bogdan Nikolić

леба и чевапчића а затим идосмо на Ђеле кулу коју видосмо. Међутим пре тога идосмо председнику општине и добисмо 5 д, одатле идосмо и видесмо војну болницу затим Пастеров завод, где нам све тачно показаше. Отале видесмо све нишке планине (купасту) Суху планину 1000 м. Чегар и т.д. ту је споменик Синђелићу.

Уопће нас сви врло љубазно дочекаше и ми се само похвалити можемо тако нас

једна жена само виде и одмах уведе на слатко. Одатле отидосмо по новце у Конзулат и, пошто смо се пре тога у Нишави окупали и посетили „Сокола“ отидосмо на станицу да идемо за Београд и кући. Ниш је велика варош и преко реке воде 2 моста 1 дрвен и 1 нов од 1903 г гвоздени у II део града. И тако смо прешли возом од Б-Н 243,5 км (39 ст.) и натраг. Затим смо путовали у села пешке и на возу од Аранђеловца — Младенов. 31,5 км На цео тај пут понесох ја 3 К и неколико Кр* и то дадох 2 К за пут до Земуна, 20 Кр за Београд и осим тога купих за спомен у Нишу леп нож за 2 д и 60 п у 7,36 с. кренусмо из Ниша и стигосмо сутра дан у 6,45 м. у Београд и отале истог дана кући пошто отидосмо у Конзулат и добисмо карте за кући. У Беогр. у недељу 12.25. Јула 909.

Путовасмо од 7—12 Јула.

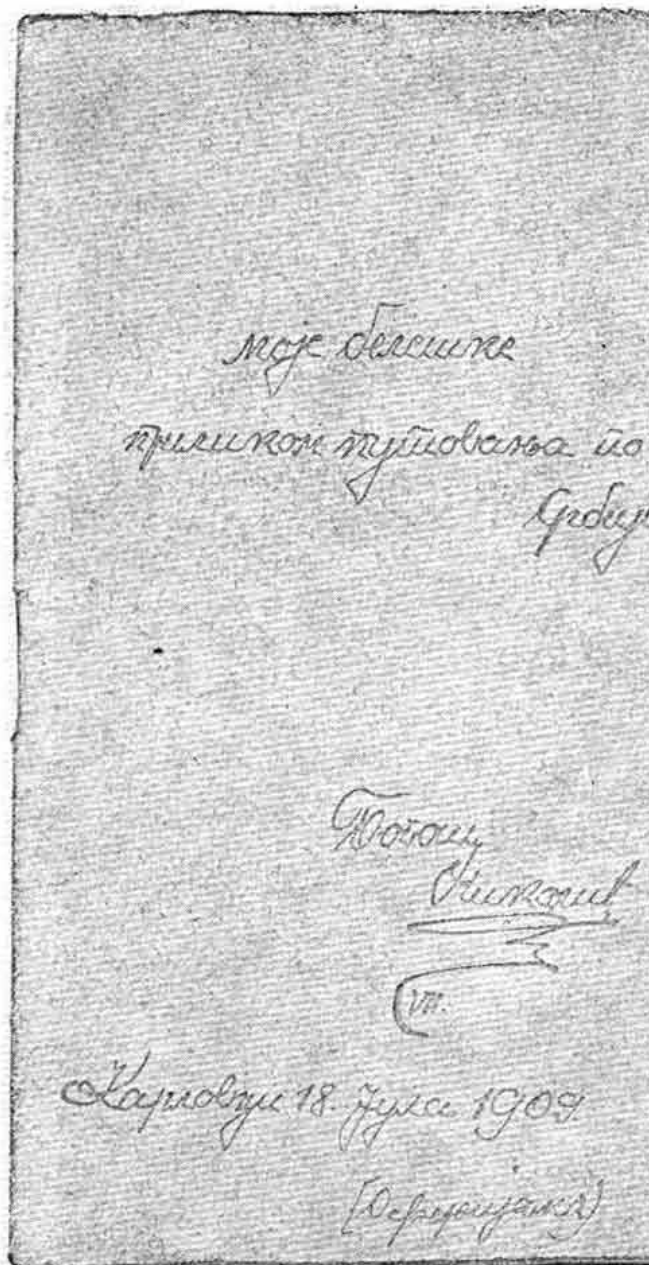
На последњој исписаној страни седмога листа изведен је обрачун пута:

Колико добисмо пара путем:	
У Раковици 5 д.	сваки 1 д
у Б. милост. 7,50	ја 1,50
у Међулужју 1 д	ја 20 п.
у Аранђеловцу 5 д.	ја 1 д.
(дрвар 11 д)	
у Младен 1,50	ја 50 п.
од попа 2 д	ја 40 п.
у Нишу од попа 1 д	20 п.
од влад. 10 д	2 д.
од општине 5 д	1 д.
подвоз	
од конзула 12,51	2,50
и трошак 2,75	50
	<hr/>
сви свега	52,75

На полеђини задње корице још је тинтаном оловком наведено: Коме ћу писати из сваког места са списком рођака и пријатеља чија имена су, вероватно пошто им је упућена разгледница, прецртана. Пошто су та имена присног, породичног значаја, на њима се нећемо задржавати.

Како се види из преписа рукописа, путопис не садржи личне утиске с пута, али бележи подробно не само сва места, која су ђаци обишли, него и како су у тим местима дочекивани, описује, дакле, и све

* Кр значи крајцара, ситан аустријски новац.

Насловна страна путописа

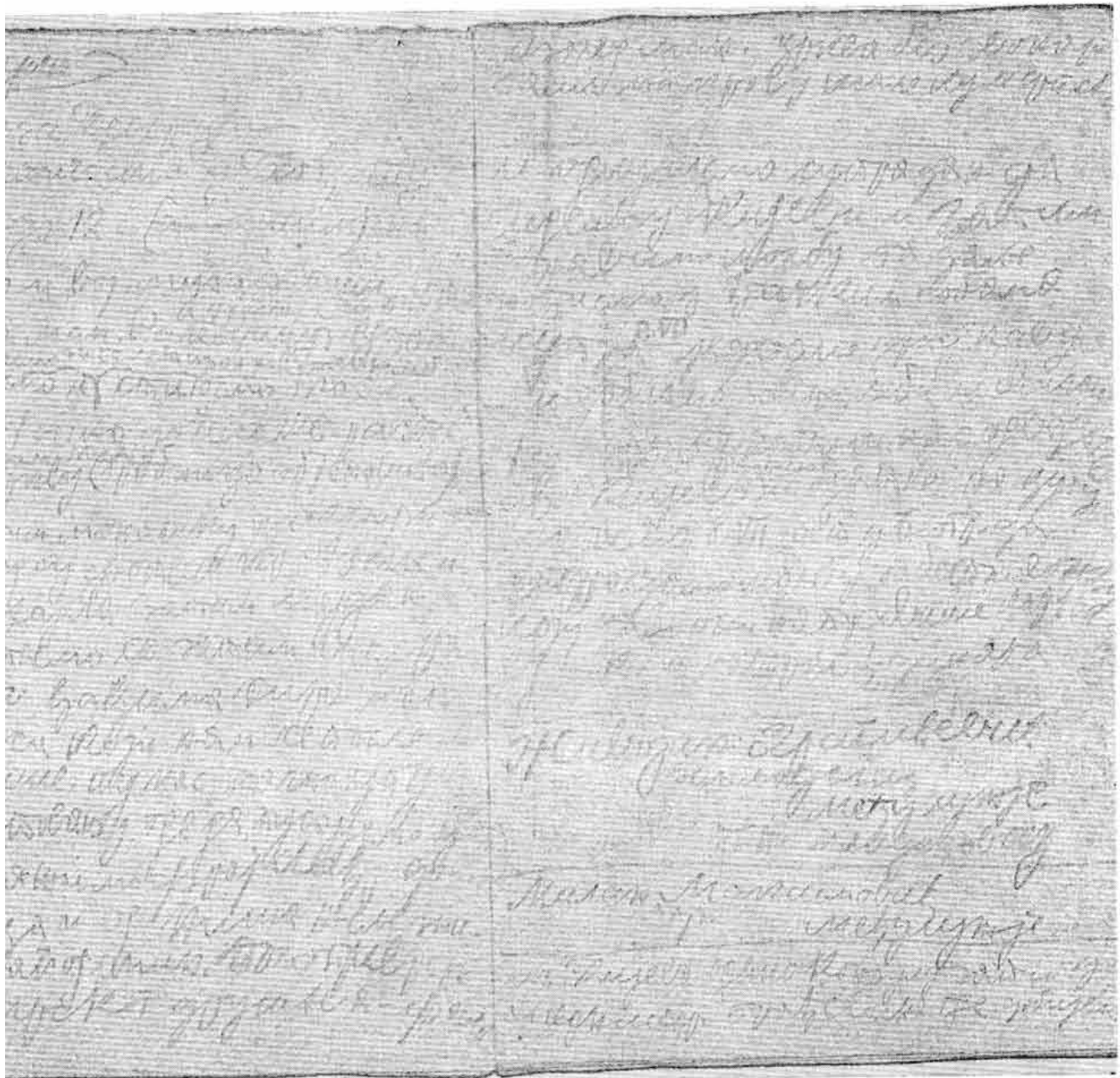
Récit de voyage: Voyage à travers la Serbie de Bogdan Nikolić (Сликано на Савингу)

сусрете, које су на путу доживљавали, што га и чини интересантним. Упада у очи да је сав путопис писан у аористу.

Према извештају Српске велике гимназије карловачке за 1905/6. и „Историји карловачке гимназије“ Аца-Александар Поповић био је Богданов вршњак из истог разреда, родом из Сремских Карловаца. Паја је, можда, такође његов вршњак, Павле Шуваковић, такође родом из Карловаца. Н. Гајић и Б. Поповић нису наведени као карловачки ђаци ни у поменутом из-

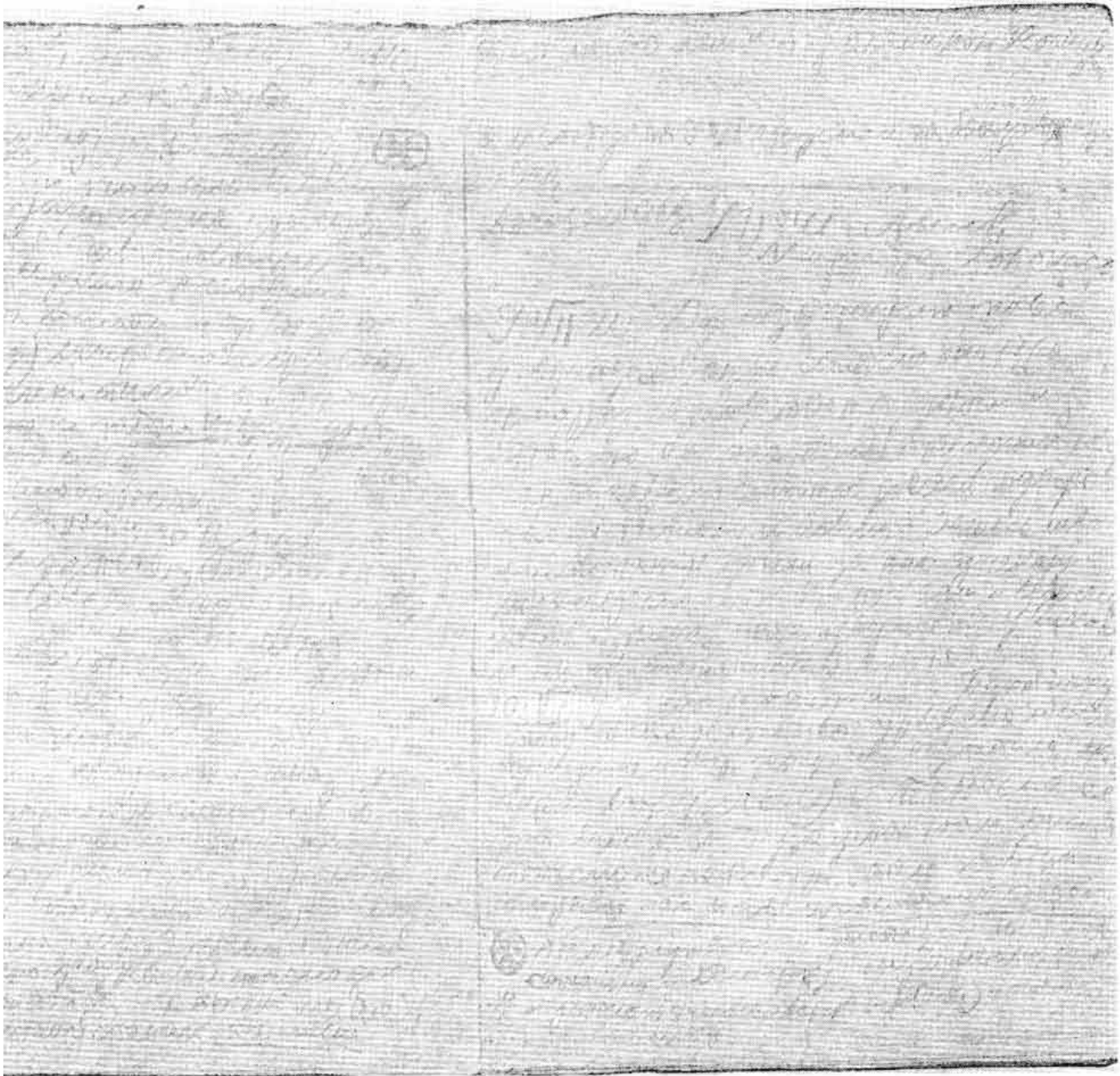
Прве две стране путописног текста

Récit de voyage: Voyage à travers la Serbie de Bogdan Nikolić

знаменитости из раније и новије прошлости Србије. Обимни, напред назначени, београдски програм сведен је из непознатих разлога само на калемегданске споменике и војни музеј. Манастир Раковица изабран је као задужбина Краља Милутина и гробница Обреновића, где су биле и „фотеље краља Александра и кнез Михаила“ поготово што се у манастир могло лако и брзо приспети. Црквине су занимљиве због задужбине и споменика деспота Стевана Високог, Орашац због Првог устанка, Ниш због ћеле-куле, Синђелића и Че-

гра, односно као позорница једног од најтрагичнијих и најчувенијих догађаја из првог устанка. Уз пут обишли су и неке друге знаменитости (Мајдан, Војну болницу, Пастеров завод, „Сокол“).

Регистровање у путопису наведених историјских знаменитости као, тако рећи, искључиве, жиже интереса младих излетника истиче родољубље као главну и једину сврху пута ове петорице Срба Војвођана, карловачких ђака. Поред националног породичног васпитања вероватно су их овим родољубљем задојили и њихови професори,

Друге две стране путописа

Récit de voyage: Voyage à travers la Serbie de Bogdan Nikolić

предавачи карловачке гимназије у раздобљу с почетка 20. века. Већина тих професора уживала је висок углед истакнутих културних радника свога времена. Међу првима се истиче књижевник Павле Марковић-Адамов. Мада по струци класичан филолог, он је у вишим разредима предавао и српску књижевност. У то доба Адамов је већ две године мртав, али је нашим излетницима био професор раније, до 1906. године. Више је него сигурно да је својом књижевном делатношћу вршио снажан, национално-политички утицај на карло-

вачке омладинце. Јер, као покретач и уредник преко деценије „Бранковога Кола“, најбољег српског књижевног листа Војводине после „Летописа“, скупљао је у „Колу“ и у својој кући најпознатије књижевнике Србије.

Милан Будисављевић, као и Адамов, такође, и по струци класичан филолог, и књижевник, који је по смрти Адамова уређивао „Бранково коло“ познат је са збирки приповедака „Бедни људи“ и „Тмурни дан“.

За Милана Недељковића, историчара и, такође, књижевника, хроничар карловачке гимназије, чак, изричито истиче да је као предавач историје гледао да ученици понесу знања националне историје и да им национална свест буде будна. Он никада није пропуштао прилику да освежи код ученика по који значајан догађај из наше националне историје. Његов политички утицај на српску омладину био је утолико већи што је он објавио и више историјских расправа из наше прошлости: „О Карловачкоме миру“, „О Ђорђу Бранковићу“, „О војводи Стевану Супљикцу“. Због родољубља за читава рата тамновао је по аустријским казаматима.

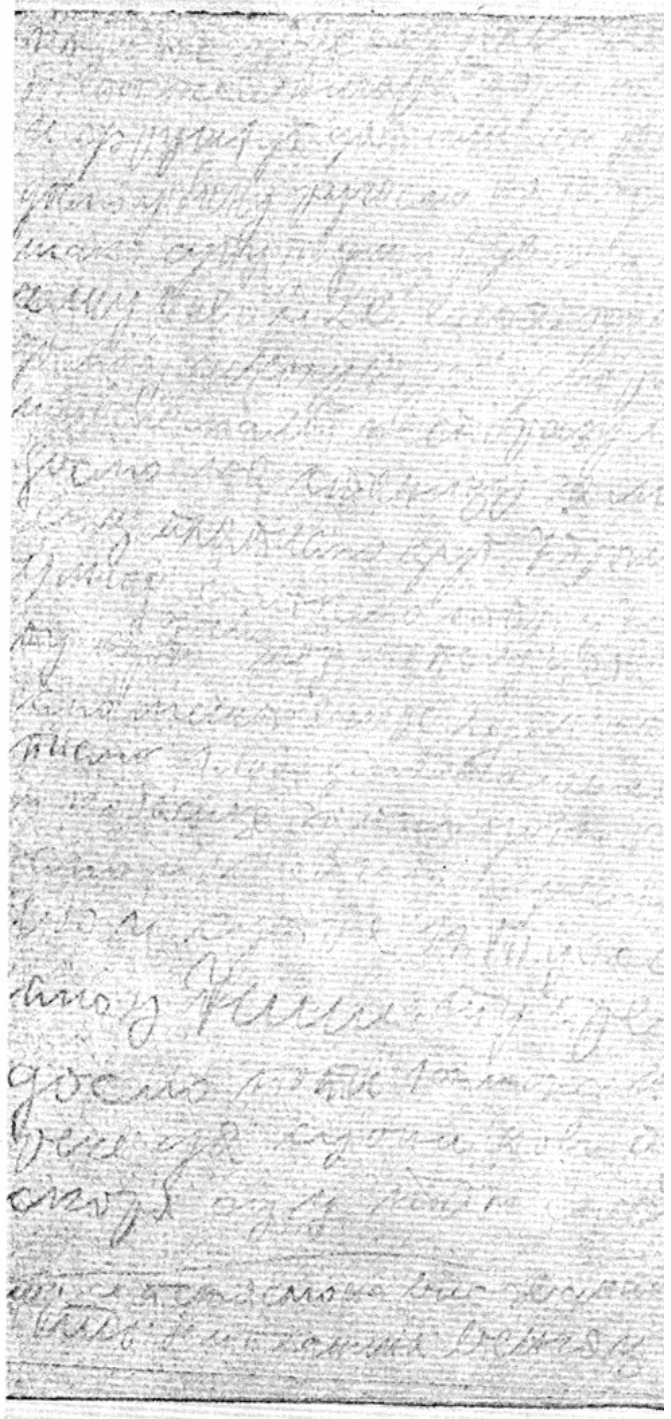
Најзад, у школској години 1908/9., ступа у карловачку гимназију као млад професор са већ стеченим докторатом филозофије и наш истакнути историчар др Никола Радојчић.

Поред обиласка историјских знаменитости у путопису упада у очи ванредно срдачан пријем наших ђака од стране Србијанаца. Свугде, где год су дошли с ким у додир на своме путу у току недеље дана од Београда до Ниша и по космајским местима, дочекивани су без изузетка са спонтаном, братском, искреном радошћу. Овај пријем не документују само штуре путне забелешке него и закључак, уведен у дневник на крају пута „Уопће нас сви врло љубазно дочекаше и ми се само похвалит можемо“. При том је наведено као куриозитет: „Тако нас једна жена само виде и одмах на слатко уведе“.

Од стране приватних лица пријем је испољен у издашном и свесрдном гостољубљу, нарочито свештеника, израженом не само богатом трпезом, него и даривањем у новцу. Од стране званичних власти пријем је исказан и у новчаној помоћи, и у максимуму повластица, које су се у то доба могле добити.

Даривање новцем наших ђака у Србији износило је у свему 52,75 динара, како је путописац на крају дневника срачунао. Ако се од ове суме одбије 12,5 динара, добивених од аустријског конзула за повратну карту од Ниша до Београда, 10 динара, добивених од нишког владике, и 5 динара од општине у Нишу, дакле мање-више званичних лица, око 25 динара испоклањали су ђацима свештеници, учитељи, ћате и сељаци.

Пут се одиграо у години наступелој непосредно после анексије Босне и Херцеговине, када је Аустроугарска многим својим иступима почела све отвореније да показује непријатељство према Србији, што је

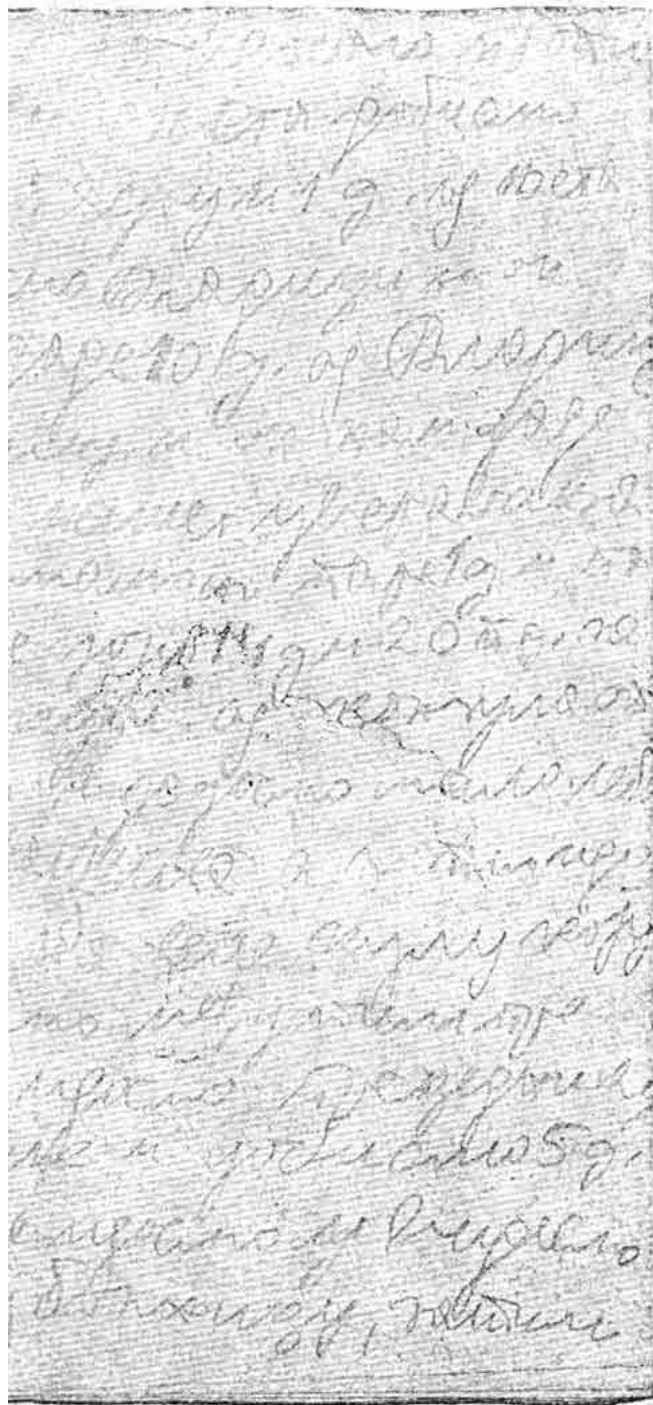

Две претпоследње стране путописа

морало бити од утицаја и на њен однос према својим поданицима Србима. Упада у очи да се, упркос таквом политичком стању, или баш зато, одржава провокативно путовање петорице омладинаца у непријатељску Србију, али братску праотаџбину.

Не знамо ко је дао иницијативу за ово путовање, да ли професори, да ли путопи-

Récit de voyage: Voyage à travers la Serbie de Bogdan Nikolić

сац Богдан, или његови другови? Отада је прошло шест деценија и једва да живи још ко од савременика шесторице ђака. Ипак, посматрано са садашње временске дистанце, а у склопу тадањих и каснијих политичких догађаја, чини се доста вероватно да је управо тај пут допринео каснијој, мученичкој смрти Богдановој на по-

четку Првог светског рата. У Сремским Карловцима, наине, поред српског становништва, у једноме делу града, тзв. „Швапској“ живели су насељеници, Немци. Није искључено да је неко од њих аустроугарским војним властима, управо због тога пута од пре пет година, када се заратило 1914. године, доставио породицу Николић као „велеиздајничку“, односно повезану са Србијом.

У раздобљу до рата Богдан је 1911. године матурирао и уписао се на студије права. Његов отац, адвокат Коста Николић, родом из Попинаца, имао је онде породично имање, где се по избијању Првог светског рата, затекао са сва три сина или је, можда, управо због рата отишао с мушком децом на имање.

У току војних операција десна колона Шумадијске дивизије пребацила се шестог септембра у Срем и ускоро нашла пред утврђеним непријатељским положајима у Попинцима. Српске патроле и раније су ради извиђања прелазиле Саву. Међутим, због тешке ситуације на фронту Треће армије, убрзо је стигла заповест о повлачењу из Срема које је налагала непријатељска контраофанзива на Дрини. По одласку Шумадијске дивизије с аустроугарске територије настао је осветнички прогон српског живља у Срему од стране Мађара. Ево како хроничар Искруљев описује те трагичне и херојске дане:

Дочек српске војске у Јужноме Срему био је свугде на завидној висини. Свугде се манифестовала неограничена љубав према својим ослободиоцима. Неизмерна љубав, коју су онда исказали Срби из Јужнога Срема према српској војсци, била је израз и излив осећаја свих нас неослобођених робова. Но, на жалост нашу, Србија је запосела само јужни део Срема и држала га у својим рукама само осам дана. По повлачењу српске војске из Срема наоружани Мађари, будући нису могли да се освете наоружаној српској војсци због упада у Срем, одлучили су да се зато освете мирном и голоруком српском становништву у Срему“.

Тој освети није избегла ни породица Николић. Ангелина, удата Бараћ сестра Богданова, бележи о томе у своме дневнику: „23. X. 1914 затворише мога драгог оца и ми јадни не знадосмо ни зашто кад оно чусмо најстрашније да је оптужен са страшном оптужбом шпијунства а с њиме и наша љубљена браћа Васа и Богдан. Отац, сиroma, докаже своју невиност и у недељу у ноћ 25. X. би пуштен на слободу. Али, Боже, шта је и шта ће бити с мојом јадном браћом!“

О судбини Богдана, аутора приказаног путописа и његове браће постоји следећа објављена документација. Искруљев пише на два места:

„У Сремским Карловцима живео је у то доба и Коста Николић адвокат. Имао је три сина, три златна голуба. Сина му Ђоку убију Мађари код Обрежа. Ђока је био 33 године стар и живео је на имању породичном код Попинаца. Други му се син звао Богдан. Он је био правник, био је 23 године. Оба су убили 1914. у Петроварадину. Трећи му је син био Васа. Он је имао 15 година. Осуђен је на 15 година робије зато што је у Попинцима српској војсци дао хлеба и кафе. Због малолетности суд га није осудио на смрт. Њега су затворили у Лепоглави. После годину и по дана робије пуне Васу кући, али он, тешко болестан, умре 1917. године. Отац Коста им пресвисне и умре од бола душевног за децом.“

На другом месту истога дела Искруљев пише:

„У Попинцима живео је Ђока Николић, син пок. др Косте Николића, адвоката из Срем. Карловаца. Њега су однели у Обреж, где су га убили а свиње и пси развукли. Ђокинога брата Богдана, старога 23 године правника, убили су у Петроварадину 18. октобра на дан његове славе Св. Луке. Осуђени су на робију, и то на 15 година . . . Васа Николић, син др Косте Николића, адвоката из Срем. Карловаца . . . који је добио онде болест од које је после умро“.

У календару „Српско коло“ за 1921. годину уредници Милан Грчић и Адам Прибичевић донели су слике браће Николић и опис мученичке смрти Богданове:

„Адвокат Николић из Сремских Карловаца имао је три сина. Када је српска војска прешла у Срем, десио се Николић са синовима на своје имању у Попинцима. Најстарији Ђорђе, ожењен из Попинаца, бавио се код свога таста. Нашло се нељуди и денунцирају га. Буде отпраћен у Петроварадин али, пошто му се није могло ништа доказати, врате га у Попинце и онде са још неколико жртава пошаљу у Обреж и стрељају. Брата му Богдана интернирају у Осијек, али, пошто се водила истрага против оца и брата Васе, дотерају и њега у Петроварадин где га осуде на смрт и стрељају. Кажу да се држао врло куражно. Тако је због подлих људи до краја уништена ова српска кућа“.

Наведену документацију допунићемо још неким појединостима а по сећању неких још живих савременика. Из њих излази да

су Николићеви за пребивања српске војске у Срему позивали официре на своје имање и онде с њима прослављали прве велике победе Србије. А обавештавали су их и о путевима у Срему, мада је Богдан већ био аустријски војни обавезник.

Др Ђура Штрасер, који је по отпремању Богдана за Осијек успео да продре до Срба, преким војним судом осуђених за велеиздају, нашао се онде и с Богданом. Богдан му је рекао да је осуђен на смрт, да ће бити транспортован у Петроварадин и тамо стрељан. Затим је извадио свој сат, предао га Ђури и замолио га да га однесе његовоме оцу. Он је за све време разговора са Ђуром био савршено миран, спокојан и хладнокрван, како само може бити омладинац родољуб, свестан да жртвује живот за слободу свог народа.

Богданов отац, међутим, чим су Богдана спровели за Осијек, пошто му је син у 21. години био малолетан, јер се по аустријским законима пунолетство стицало са 24 године, поднео је одмах молбу за помиловање непосредно цару Францу Јосипу и то преко Војне команде знајући као правник да извршење казне мора бити одложено све до решења молбе. Међутим, Команда је, без обзира на законе, стрељала Богдана намерно задржавши царско помиловање, које је у међувремену стигло. А да би поданицима Србима показала благородност Цара и његово милостиво срце прочитала је царско помиловање, али после извршене смртне казне, пред одредом војске.

Према саопштењу родитељима проте Велића, Богданова исповедника, младић се и приликом извршења осуде држао веома храбро. Није дозволио да му вежу очи а пре него што ће плотун опалити ускликнуо је „Живела велика Србија! Живео краљ Петар“ и пао мртав с осталим српским жртвама. Када се Ђура Штрасер вратио из Осијека кући, у Карловце и предао Богданову оцу синовљев сат, њега већ више није било међу живима.

После Богданове погибије, одиста на сам дан Светога Луке, у кући његових родитеља није се никада више славило крсно име.

Приказан путопис шесторице карловачких ђака по Србији почетком 20. века сведочанство је присних односа Срба Војвођана са земљом матицом.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

1. *Путовање по Србији* Богдана Николића — рукопис.
2. *Збирка песама* Веселина Николајевића — рукопис.
3. *Мемоари* Ангелине Бараћ — рукопис.
4. *Извештај* Српске велике гимназије карловачке за школску годину 1905/6.
5. Петровић, К.: *Историја Карловачке гимназије* — Нови Сад, 1951.
6. Поповић, Д.: *Борба за народно уједињење 1908—1914*, Београд.
7. Јовановић, Ј. *Борба за народно уједињење 1914—1918*, Београд.
8. Искруљев Т.: *Распеће српског народа у Срему 1914* — Нови Сад, 1930.
9. Српско Коло *Календар* 1921.
10. Скерлић, Ј.: *Историја нове српске књижевности*, Београд, 1953.
11. Војводић, М. — Живојиновић, Д.: *Велики рат Србије 1914—1918*, Београд, 1970.
12. Ђура Штрасер и Милева Радошевић: *Усмене информације*.

LE VOYAGE À TRAVERS LA SERBIE DES ÉLÈVES DE LA VOÏVODINA EN 1909 D'APRÈS
LE JOURNAL DE BOGDAN NIKOLIĆ

Dr Olga Srdanović-Barać

C'est la description du voyage fait par cinq élèves de la Voïvodina. Ce récit écrit par Bogdan Nikolić, élève de septième, l'un des participants à cette excursion constitue un témoignage des relations cordiales spontanées, sincères et fraternelles entre les Serbes du Royaume du Serbie et ceux de la Voïvodina (province qui se trouvait

alors sous l'Autriche-Hongrie) en 1909, année de la crise après l'annexion. Bogdan Nikolić l'auteur de ce récit fut fusillé au début de la Première guerre mondiale de 1914 par les autorités militaires autrichiennes comme patriote serbe qui s'était rendu coupable de «haute trahison» contre l'Autriche-Hongrie.

